

CONTROLE VAN FINANCIËLE VERSLAGGEVING:
REVISORAAL EN OVERHEIDSTOEZICHT

Eerder verschenen in de Reeks Instituut Financieel Recht:

1. Hans De Wulf, *Taak en loyauteitsplicht van het bestuur in de naamloze vennootschap*, 2002, xxxvi + 910 p.
2. Reinhard Steennot, *Elektronisch betalingsverkeer*, 2002, xxxviii + 751 p.
3. Michel Tison, Cathy Van Acker, Jan Cerfontaine (eds.), *Financiële regulering: op zoek naar nieuwe evenwichten, Volume I, Privaat bankrecht, Ondernemingsrecht, Insolventierecht*, 2003, x + 548 p.
4. Michel Tison, Cathy Van Acker, Jan Cerfontaine (eds.), *Financiële regulering: op zoek naar nieuwe evenwichten, Volume II, Financiële transacties, Financiële markten, Prudentieel recht*, 2003, x + 510 p.
5. Guy Schrans en Reinhard Steennot, *Algemeen deel van het financieel recht*, 2003, xxii + 484 p.
6. Michel Tison (ed.), *Belgisch kapitaalmarktrecht op Europese leest*, 2007, viii + 440 p.

REEKS INSTITUUT FINANCIEEL RECHT, nr. 7

Het Instituut Financieel Recht – Financial Law Institute werd in 1990 als onderzoekscentrum binnen de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Gent opgericht. Het Instituut streeft ernaar om vooraanstaand wetenschappelijk onderzoek en expertise te ontwikkelen en uit te dragen in het financieel recht in de ruime zin, onder meer door de organisatie van colloquia, het stimuleren van doctoraatsonderzoek en de medewerking aan onderzoeksprojecten. Het Instituut poogt hierdoor de ontwikkelingen die het financieel bestel voortdurend ondergaat, vanuit wetenschappelijke invalshoek te bestuderen en te duiden. Het Instituut wenst hierbij niet enkel de evoluties in eigen land te volgen, maar kijkt tevens over de grenzen naar de ruimere Europese en internationale context.

Naast deze publicatiereeks, lanceerde het Instituut eveneens in 1999 een *Working Paper Series*, dat een deel van de onderzoeksoutput via Internet beschikbaar stelt.

Meer informatie over de doelstellingen, werking en leden van het Instituut Financieel Recht is terug te vinden op de internetsite van het Instituut:

<<http://www.law.ugent.be/fli>>

CONTROLE VAN FINANCIËLE VERSLAGGEVING: REVISORAAL EN OVERHEIDSTOEZICHT

INGRID DE POORTER

intersentia

Antwerpen – Oxford

Bijgewerkt tot 1 januari 2007, met uitzondering van de recente hervormingen van het revisoraat van eind april 2007 die nog in extremis werden verwerkt, in het bijzonder het KB van 21 april 2007 en het KB van 25 april 2007 tot wijziging van het Wetboek van Vennootschappen met het oog op het omzetten van bepalingen van de Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de Richtlijn 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad, en houdende de intrekking van Richtlijn 84/253/EEG van de Raad, *B.S.* 27 april 2007 en het KB houdende coördinatie van de Wet van 22 juli 1953 houdende oprichting van een Instituut van de Bedrijfsrevisoren en organisatie van het publiek toezicht op het beroep van bedrijfsrevisor en het KB van 21 april 2007 tot omzetting van de bepalingen van de Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2007 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de Richtlijn 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad en houdende de intrekking van Richtlijn 84/253/EEG van de Raad, *B.S.* 24 mei 2007.

Controle van financiële verslaggeving: revisoraal en overheidstoezicht
Ingrid De Poorter

© 2007 Intersentia
Antwerpen – Oxford
<http://www.intersentia.be>

ISBN 978-90-5095-682-6
D/2007/7849/50
NUR 827

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

DANKWOORD

Met enige fierheid kijk ik terug op de afgelopen jaren en het geleverde resultaat. Het was een bijzondere ervaring om aan een dergelijk jarenlang project te kunnen werken. Maar tegelijkertijd was het ook vaak een eenzame bezigheid, waarbij de interesse en de hulp van collega's en vrienden onmisbaar was.

Enkele mensen wens ik in het bijzonder te bedanken.

In de eerste plaats is dit Prof. dr. Eddy Wymeersch, die me de kans gaf om onder zijn auspiciën te doctoreren. Het was een voorrecht hem als mijn promotor te hebben gehad. Hij gaf mij immers het nodige houvast in mijn onderzoek, wees mij dikwijls in de juiste richting als ik dreigde het rechte pad te verliezen, inspireerde mij en creëerde vooral het nodige enthousiasme om verder te werken.

De andere leden van de vakgroep en Prof. dr. Cathy Van Acker in bijzonder, wens ik te danken voor de zeer aangename en amicale werksfeer waarin ik aan mijn doctoraat heb kunnen werken. Ook de steun die ik kreeg op de moeilijke momenten, zal ik nooit vergeten.

Mijn lieve echtgenoot Jeroen De Man bekleedt een bijzondere plaats in dit rijtje. Om het clichématig uit te drukken : hij was en is mijn rots in de branding. Zonder zijn steun en toewijding voor mij en mijn werk was dit alles misschien niet mogelijk geweest. Zijn immer positieve ingesteldheid en optimisme waren een ideale voedingsbodem tijdens mijn onderzoek.

Tot slot wens ik mijn doctoraat op te dragen aan mijn twee lieve zoontjes (Rune[†] en Jasper), die mij, elk op hun manier, inspireerden om dit mooie werk te voltooien.

WOORD VOORAF

De financiële informatie is de voedingsbodem waarvan de financiële markten leven: zonder betrouwbare, tijdige informatie sterven zij af en dreigen zij te verworden tot veredelde speelhuizen. Op grond van de beschikbare informatie zullen duizenden actuele en potentiële beleggers beslissingen nemen die dag na dag aanleiding geven tot een publieke beoordeling van de vennootschappen en van de effecten die zij op de markten uitgeven. Dit doorlopende beoordelingsmechanisme maakt dat de prijsvorming op diepe, liquide markten als betrouwbaar, richtinggevend kan worden beschouwd. Het is dan ook nagenoeg onmogelijk om een dergelijke prijs als ongeloofwaardig te beschouwen.

Het juridische apparaat dat deze informatieverstopping omkadert, wordt steeds verfijnder en complexer. Hierbij komen een hele reeks vragen aan bod, waarvan vele met juridische strekking: wie stelt de informatie op, wat is de verplichte inhoud ervan, wat zijn de toepasselijke boekhoudnormen, moet zij extern worden geverifieerd, wie is verantwoordelijk voor wat; doch verder ook: vragen i.v.m. privacy, de verantwoordelijkheid van de pers, de wijze van bekendmaking – vandaag de dag meer en meer op de website van de emittenten – en zo vele meer. Uit deze lange reeks onderwerpen heeft Ingrid De Poorter in haar voorliggend proefschrift een keuze gemaakt. Zij ontleedt de externe controle op de informatie, in zijn dubbele geleding: enerzijds het toezicht door de commissaris, anderzijds het toezicht door de CBFA.

Het toezicht op de informatie is in België, zoals in alle Europese landen, sterk uitgebouwd. Hierbij spelen twee actoren een centrale rol: de revisor, aangesteld als commissaris van de vennootschap en de overheidstoezichthouder en de CBFA. De opdracht, de aard van de tussenkomst, de actiemiddelen van beide vormen van toezicht verschillen in menig opzicht. In haar proefschrift onderzoekt Ingrid De Poorter elk van beide vormen op nauwgezette wijze. Een ruime waaier van thema's wordt hierbij op precieze wijze doorgelicht: toepassingsgebied, benoemingsprocedures, taken, onafhankelijkheid en aansprakelijkheid zijn de ankerbegrippen in het onderzoek naar de plaats en de rol van de revisor. In elk van deze gebieden heeft dr. De Poorter de bestaande bronnen op overzichtelijke wijze samengebracht, onderzocht en vergeleken. Voor de rechtspraak van het revisoraat zal dit proefschrift een rijke bron van gegevens bevatten. Een belangrijk hoofdstuk is bijvoorbeeld gewijd aan het kernvraagstuk van de civiele aansprakelijkheid van de commissaris, materie die, gelet op het

toenemende activisme van aandeelhouders, meer en meer de aandacht van alle betrokkenen zal gaande houden. In de materie van de aansprakelijkheid bevat het proefschrift ook een boeiend overzicht van de buitenlandse rechtspraak op dit vlak. Hieruit blijkt dat de onbeperkte aansprakelijkheid van de commissaris in alle landen het voorwerp is van verschillende ontwikkelingen, die evenwel bij meerderheid en aan de hand van verschillende technieken neigen naar een aansprakelijkheidsbeperking. De vrees dat door overmatige aansprakelijkheidsvorderingen een van de huidige – of juist: laatste – vier internationale auditkantoren op de helling zou worden geplaatst, heeft menig wetgever en toezichthouder tot nadenken aangezet. In enkele landen, ook in België, werd de stap genomen naar de aansprakelijkheidsbeperking (zie de Wet van 23 december 2005 houdende de diverse bepalingen). Ook de Europese Commissie heeft overigens om dezelfde redenen in haar Consultatiedocument van januari 2007 deze materie op de agenda geplaatst, in afwachting dat een initiatief van deze zijde tot alle lidstaten zou worden gericht. Ook in de Amerikaanse literatuur wordt aan de rol van de auditor als “gatekeeper” en zijn aansprakelijkheid een ruim debat gewijd.

Het tweede deel van dit proefschrift is opgevat als een pendant voor de analyse van de rechtspositie van de commissaris en is gewijd aan analoge vraagstukken betreffende de overheidstoezichthouder, de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantie-
wezen. Het toezicht van de CBFA is van een ander gehalte: zij moet zorgen dat de informatie die door de vennootschap – inclusief de commissaris – wordt aangeleverd, voldoende zeggingskracht heeft om de markt en de beleggers behoorlijk te informeren, zodat zij een beslissing kunnen nemen met kennis van zaken. Ook vragen van tijdige verspreiding van de informatie maken deel uit van haar aandachtspunten. De bevoegdheden van de CBFA omvatten daarom alle vormen van financiële informatie, ook die welke niet het voorwerp is van revisoraal toezicht. Het instrumentarium is dan ook verschillend: daar waar de commissaris vennootschapsintern optreedt – opmerkingen worden doorgaans gericht tot het bestuur, uitzonderlijk tot de algemene vergadering, en nog meer uitzonderlijk is er informatie aan de rechtbank – beschikt de CBFA over een handhavingsapparaat dat toelaat ook onwillige emittenten te dwingen tot rechtzetting van de informatie en tot bekendmaking ervan. Het Belgische toezichtsproces is op dit vlak best vergelijkbaar met de gelijkaardige processen in het buitenland, doch de reikwijdte van de bevoegdheden is wel anders. Immers, anders dan in Nederland of Italië is de CBFA niet bevoegd voor het toezicht op de auditors. Op het vlak van het overheidstoezicht ontwikkelt dr. De Poorter analoge vraagstukken inzake aansprakelijkheid van de toezichthouder, hoewel op grond van de basisregel, vervat in de Wet van 2 augustus 2002, artikel 68, de aansprakelijkheid werd beperkt tot bedrog of zware fout.

In een afsluitend hoofdstuk wordt het verband tussen beide vormen van toezicht onderzocht. Op dit vlak opent dit proefschrift nieuwe, nog onverkende terreinen.

Buitenlandse voorbeelden verduidelijken dat deze verhouding in de onderscheiden landen erg verschillend is. In Frankrijk, Nederland en Italië heeft de overheids-toezichthouder een directe impact op de wijze waarop de commissaris zijn taken vervult. Dit is niet het geval in België, waar beide vormen van toezicht zich afspelen op onderscheiden niveaus.

In haar conclusie pleit de auteur voor een intensivering van de samenwerking tussen beide vormen van toezicht. Hierbij wordt niet zozeer opgekomen voor de Franse of Nederlandse benadering, die een sterke deelname van de overheidstoezichthouder aan de auditfunctie – in het algemeen inclusief de organisatorische aspecten van het beroep – inhoudt, wat belangrijke institutionele vragen opwerpt, maar wel een versterking van de informatie-uitwisseling, waardoor meer efficiëntie in de taakuitoefening doch een ook beter begrip van de synergieën tussen beide geledingen kan worden ontwikkeld.

Dit proefschrift getuigt van een grondige technische kennis van de behandelde materies. Op klassieke wijze wordt de stand van zaken onderzocht en in een duidelijk overzicht samengebracht. In dit opzicht is het een voor de praktijk bijzonder nuttige bron van informatie. Doch in ruimer verband stelt het proefschrift fundamentele materies aan de orde waarbij, in een zoektocht naar coherentie en efficiëntie, vragen worden opgeworpen die teruggrijpen naar de historische oorsprong van beide toezichtsvormen, doch richtinggevend kunnen zijn voor een wetgevend ingrijpen. In beide betekenissen is dit proefschrift een belangrijke bijdrage tot de rechtsliteratuur en tot het beleidsmatig denken in deze materie.

Prof. dr. E. Wymeersch
Universiteit Gent

INHOUD

DANKWOORD	v
WOORD VOORAF	vii
<i>INLEIDING EN AFBAKENING VAN HET ONDERZOEK</i>	1
Hoofdstuk 1. Afbakening van het onderzoek	3
Hoofdstuk 2. Functies van toezicht	7
Afdeling 1. Opzet van dit hoofdstuk	7
Afdeling 2. Noodzaak aan regulering	8
Afdeling 3. Functies van het toezicht op de financiële verslaggeving	10
§ 1. Marktinformatieve rol van toezicht	12
§ 2. Maatschappelijke functie van toezicht	15
A. Maatschappelijke functie van het revisoraal toezicht	16
B. Maatschappelijke functie van het overheidstoezicht	19
§ 3. Beleggersbeschermende functie van toezicht	21
§ 4. Indirecte gedragsoriënterende functie van toezicht	23
A. Gedragsoriënterende functie van het revisoraal toezicht	24
B. Gedragsoriënterende functie van het overheidstoezicht	26
Besluit betreffende de functies van toezicht	27
Hoofdstuk 3. Historiek van de externe toezichtsmechanismen	29
Afdeling 1. Revisoraal toezicht	29
§ 1. Periode 1873-1953	29
§ 2. Organisatie van het revisorenberoep	31
§ 3. Hervorming van het bedrijfsrevisoraat	33
§ 4. Recente wetgeving	35
Afdeling 2. Toezicht door de CBFA	42
§ 1. KB nr. 185	42
§ 2. Wet van 9 maart 1989	44
§ 3. Wet van 6 april 1995	46
§ 4. Wet van 2 augustus 2002	48

DEEL I.

REVISORAAL TOEZICHT	51
Inleiding	53
Hoofdstuk 1. Toepassingsgebied	57
Afdeling 1. Ratione personae	57
§ 1. Criterium van de rechtsvorm	57
§ 2. Criterium van de grootte van de vennootschap	58
§ 3. Striktere statutaire regeling	60
Afdeling 2. Ratione materiae	60
§ 1. Jaarrekening en het jaarverslag	60
§ 2. Halfjaarlijkse informatie	62
Hoofdstuk 2. Benoemingsprocedure	65
Afdeling 1. Voordracht door de raad van bestuur aan de algemene vergadering	65
Afdeling 2. Benoeming door de algemene vergadering	69
Afdeling 3. Contact van de commissaris met zijn eventuele confrater-voorganger	71
Afdeling 4. Aanvaarding van het mandaat van de commissaris	72
Afdeling 5. Openbaarmakingsformaliteiten	74
Hoofdstuk 3. Wettelijke controletaken van de commissaris	77
Afdeling 1. Algemeen	77
Afdeling 2. Onderzoeksbevoegdheden van de commissaris	78
§ 1. Inzagerecht	79
§ 2. Bevestigingen van het bestuursorgaan	81
§ 3. Ondervragen van personeel van de vennootschap	82
§ 4. Inlichtingen over verbonden vennootschappen	82
§ 5. Bevestiging door derden	83
§ 6. Toegang tot de raad van bestuur – relatie met het auditcomité	83
§ 7. Recht om de algemene vergadering bijeen te roepen	85
Afdeling 3. Controle op de jaarrekening en op de financiële toestand van de vennootschap	87
§ 1. Algemeen	87
§ 2. Legaliteitscontrole	88
§ 3. Controle van het getrouw beeld	89
A. Historiek	90
B. Functies van het getrouw beeld	91
C. Controle van het getrouw beeld door de commissaris	94

§ 4.	Controle van de algemene financiële toestand van de vennootschap . . .	95
A.	Algemeen	95
B.	Minstens tweemaal per jaar	96
C.	Onderwerp van de controle	97
1.	Kenbaar, vergelijkbaar en getrouw opgestelde financiële toestand	97
2.	Discontinuïteitsdreiging	98
3.	Alarmbelprocedure	100
D.	Respons van de commissaris in het geval van discontinuïteit . . .	100
1.	In geval van discontinuïteitsdreiging	101
2.	In het kader van een alarmbelsituatie	102
E.	Raad van bestuur mag niet vertrouwen op het oordeel van de commissaris	103
§ 5.	Controle van de gegevens uit het jaarverslag	104
§ 6.	Controle van de winstbestemming	106
Afdeling 4.	Opsporing en rapportering van wettelijke of statutaire inbreuken .	107
§ 1.	Algemeen	107
§ 2.	Opsporingsverplichting van inbreuken op het Wetboek van Vennootschappen of de statuten	110
A.	Opsporen van inbreuken op het W.Venn. of de statuten	110
B.	Opsporen van inbreuken op andere wettelijke bepalingen	112
C.	Opsporen van fraude in de financiële verslaggeving	114
D.	Rapporteren van de inbreuken	115
Afdeling 5.	Opstellen van een controleverslag	117
§ 1.	Algemeen	117
§ 2.	Inhoud van het controleverslag	118
§ 3.	Wijze waarop de commissaris zijn revisorale opdracht moet uitoefenen	120
§ 4.	Door de commissaris in zijn verslag op te nemen verklaringen	123
A.	Goedkeurende verklaring	124
B.	Goedkeurende verklaring onder voorbehoud	125
C.	Niet-goedkeurende verklaring	125
§ 5.	Intrekken van het controleverslag	127
Afdeling 6.	Rapporteren aan de algemene vergadering en aan de ondernemingsraad	130
§ 1.	Aanwezigheid op de algemene vergadering	130
§ 2.	Rapportering aan de ondernemingsraad	133
Besluit betreffende de wettelijke controletaak van de commissaris		135

Hoofdstuk 4. Onafhankelijkheid van de commissaris	139
Inleiding	139
Afdeling 1. Kort rechtsvergelijkend overzicht	141
§ 1. Regelgeving in de Verenigde Staten	141
§ 2. Europese regelgeving	143
§ 3. Ontwikkelingen in andere landen	146
Afdeling 2. Belgische regeling inzake de onafhankelijkheid van de commissaris	150
Inleiding	150
§ 1. Afkoelingsperiode	153
A. Algemeen	153
B. Toepassingsgebied	154
1. Ratione personae	154
2. Ratione materiae	154
3. Onderworpen vennootschappen	155
4. Ratione tempore	156
C. Sanctionering	157
1. Straf- en burgerlijkrechtelijk	157
2. Tuchtrechtelijk	157
3. Nietigheid benoeming	158
§ 2. Uitoefening van niet-revisorale diensten	159
A. Verboden niet-revisorale diensten	159
1. Algemeen	159
2. Ratione personae	160
3. Ratione materiae: de lijst van verboden niet-revisorale diensten	162
4. Ratione tempore	165
5. Onderworpen vennootschappen	166
B. Uitoefening van andere dan de verboden lijst van niet-revisorale diensten: de one-to-one regel	167
1. Algemeen	167
2. Toepassingsgebied	168
3. Berekening van de verhouding tussen de wettelijk te verstrekken diensten en de niet-revisorale diensten	169
4. Uitzonderingen	173

§ 3.	Transparantie van de revisorale honoraria en de bezoldiging voor andere dienstverlening door de commissaris	174
A.	Algemeen	174
B.	Transparantie van de bezoldiging van de commissaris voor zijn revisorale opdracht	175
1.	Algemene principes inzake de bezoldiging van de commissaris	175
2.	Transparantie van de bezoldiging van de commissaris	177
C.	Transparantie van de vergoedingen ontvangen voor uitzonderlijke werkzaamheden of bijzondere opdrachten	178
1.	Toepassingsgebied	178
2.	Drie categorieën	180
	Besluit betreffende de onafhankelijkheid van de commissaris	180
	Hoofdstuk 5. Aansprakelijkheid van de commissaris	183
	Inleiding	183
	Afdeling 1. Juridische kwalificatie van de overeenkomst van de commissaris ..	184
§ 1.	Wederkerige contractuele relatie	184
§ 2.	Kwalificatie van de rechtsverhouding	184
A.	Huur van werk versus lastgeving	185
B.	Gemengd contract of sui generis	189
§ 3.	Inspannings- of resultaatsverbintenis	191
	Afdeling 2. Burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de commissaris	192
§ 1.	Aansprakelijkheidsgronden: contractueel en extracontractueel	192
A.	Contractuele aansprakelijkheid van de commissaris jegens de vennootschap en de extracontractuele aansprakelijkheid jegens derden	192
B.	Theorie van de samenloop en co-existentie	194
C.	Quasi-immuniteit van de uitvoeringsagent	197
1.	Algemeen	197
2.	Toepassing op de verhouding commissaris-derde	197
§ 2.	Vorderingsgerechtigden	199
A.	Vennootschap	199
B.	Derde	200
1.	Individuele aandeelhouders	201
2.	Gemeenschappelijke vordering	202
3.	Deskundigheid van de derde	203
4.	Curator	204
§ 3.	Bevoegde rechtbank	205

§ 4.	Constitutieve elementen van een aansprakelijkheidsvordering	207
A.	Algemeen	207
B.	Foutbegrip	208
1.	Algemeen	208
2.	Miskennen van de zorgvuldigheidsnorm	209
3.	Vermoeden van fout: overtreding van het W.Venn. of de statuten	219
4.	Voorbeelden uit de rechtspraak van fouten van de commissaris	226
5.	Bewijsvoering	229
C.	Schade	233
1.	Plicht tot schadeloosstelling	233
2.	Begroting van de schade	236
D.	Causaal verband	237
1.	Equivalentieeler	237
2.	Causaliteit in de rechtspraak van de aansprakelijkheid van de commissaris	240
3.	Geen vermoeden van causaliteit in artikel 140, lid 2 W.Venn.	242
E.	Rechtsvergelijkend overzicht van de aansprakelijkheid van de commissaris tegenover derden	244
1.	Algemeen	244
2.	Verenigd Koninkrijk	244
a.	Hedley Byrne v. Heller case	245
b.	De Caparo Industries v. Dickman and others case	245
c.	White v. Jones case	249
3.	Verenigde Staten	249
a.	'Privity'-benadering	250
b.	'Reasonable foreseeability'-benadering	251
c.	'Restatement'-benadering	252
d.	Falen van de gatekeeper-auditor	253
4.	Nederland	261
a.	Lagere rechtbanken	262
b.	Hogere rechtbanken	266
5.	Duitsland	270
a.	Principe van extracontractuele aansprakelijkheid	270
b.	Bloße Auskunftsvertrag	271
c.	Garantievertrag	272
d.	Vertrag mit Schutzwirkung zugunsten Dritter	273
	Besluit betreffende de aansprakelijkheid van de commissaris t.a.v. derden	275

§ 5.	Toerekenbaarheid van de aansprakelijkheid	276
A.	College van commissarissen	278
B.	Hoofdelijke of in solidum aansprakelijkheid tussen de commissaris en de bestuurders	280
1.	In solidum aansprakelijkheid tussen bestuurders en commissaris	280
2.	Hoofdelijke aansprakelijkheid op basis van artikel 140, lid 2 W.Venn.	282
§ 6.	Aansprakelijkheidsbeperking	285
A.	Algemeen	285
B.	Historiek	286
C.	Rechtsvergelijkend	287
1.	Europa	287
2.	Verenigde Staten	290
D.	Ratio legis	291
E.	Toepassingsgebied	293
1.	Ratione personae	294
2.	Ratione materiae	294
F.	Grenzen van de aansprakelijkheidsbeperking	295
1.	Beperking tot drie of twaalf miljoen euro	295
2.	Berekening van de drempel per opdracht die aan de revisor wordt opgelegd	296
3.	College van commissarissen	298
4.	Vergoeding van de schade	299
G.	Uitzondering: bedrieglijk opzet of het oogmerk om te schaden .	299
§ 7.	Kwijting van de aansprakelijkheid	299
§ 8.	Verjaring van de aansprakelijkheidsvordering van de commissaris ...	301
	Besluit betreffende de aansprakelijkheid van het revisoraal toezicht	302

Besluit betreffende het revisoraal toezicht	307
---	-----

DEEL II.

<i>OVERHEIDSTOEZICHT</i>	313
--------------------------------	-----

Inleiding	315
------------------------	-----

Hoofdstuk 1. Toezicht door de CBFA	317
---	-----

Inleiding: structuur en werking van de CBFA	317
---	-----

Afdeling 1. Toepassingsgebied	319
-------------------------------------	-----

§ 1. Ratione personae	319
-----------------------------	-----

A.	Algemeen	319
B.	Emittenten	320
C.	Financiële instrumenten	321
D.	Belgische geregementeerde markt	323
E.	Toezicht op buitenlandse emittenten	323
§ 2.	Ratione materiae	324
A.	Algemeen	324
B.	Periodieke informatie	326
1.	Jaarinformatie	326
2.	Periodieke communiqués	328
3.	Bijzondere verslagen uit het W.Venn. en de ontwerp teksten tot wijziging van de oprichtingsakte of de statuten	332
C.	Occasionele informatie	333
1.	Voorkennis	333
2.	Wijzigingen in de voorwaarden, rechten of waarborgen verbonden aan de verschillende financiële instrumenten alsook aan de onderliggende financiële instrumenten	336
3.	Wijzigingen in de structuur van belangrijke deelnemingen in het kapitaal van de emittenten	336
D.	Andere informatievereisten	336
Afdeling 2.	Controleproces	337
§ 1.	Organisatie van het toezicht	337
§ 2.	Overleggen van de informatie aan de toezichthouder	338
A.	Definitieve informatie	339
B.	Wijze van mededeling van de informatie	339
1.	Vorm van de over te maken informatie	339
2.	Tijdstip waarop de informatie moet worden overgemaakt ..	342
C.	Verplichte kennisgeving door de gerechtelijke overheden aan de CBFA	342
§ 3.	Onderzoeksbevoegdheden van de CBFA	343
§ 4.	Onderzoeksmethode	345
A.	A posteriori toezicht	345
1.	In principe een a posteriori of een ex post toezicht	345
2.	Uitzonderingen op het a posteriori toezicht	348
3.	Vragen van een voorafgaand akkoord aan de CBFA	349
B.	Risicogestuurde benadering	353
§ 5.	Te controleren criteria	355
A.	Volledige en toereikende informatie om met kennis van zaken de positie, het bedrijf en de resultaten van de emittent of de geplande verrichting te kunnen beoordelen	356

B.	Termijnen voorgeschreven door of krachtens het Wetboek van Vennootschappen	359
C.	Gelijke behandeling van de houders van financiële instrumenten	360
D.	Verplichtingen uit het KB Financiële Informatie	363
E.	Gelijkwaardige informatie voor buitenlandse emittenten	363
Afdeling 3.	Handhaving door de CBFA	365
§ 1.	Algemeen	365
§ 2.	Handhavingsmaatregelen	366
A.	Openbaar maken van een waarschuwing	366
B.	Preventief overleggen van informatie	367
C.	Schorsing of schrapping van de verhandeling van de financiële instrumenten	367
§ 3.	Administratieve sancties	368
A.	Beperkt toepassingsgebied	368
B.	Procedure voor het opleggen van een administratieve sanctie ..	368
C.	Standpunt CBFA bekendmaken	371
D.	Opleggen van een dwangsom	372
E.	Administratieve geldboete	372
§ 4.	Verhaalmiddelen tegen beslissingen van de CBFA	373
Afdeling 4.	Toezicht van de CBFA in de praktijk	374
Besluit betreffende het toezicht van de CBFA		379
Hoofdstuk 2.	Bijzondere buitenlandse vormen van toezicht	383
Inleiding		383
Afdeling 1.	Verenigde Staten: de Securities and Exchange Commission	384
Inleiding		384
§ 1.	Toepassingsgebied	385
A.	Ratione personae	385
B.	Ratione materiae	386
§ 2.	Toezicht van de SEC op de openbaarmakingsverplichtingen	388
A.	Criteria	388
B.	Controleproces	389
C.	Onderzoeksbevoegdheden	390
D.	Afdwingbaarheid van de bepalingen	391
§ 3.	Recente ‘enforcement’ cases m.b.t. het toezicht van de SEC	393
A.	SEC v. Xerox Corporation	393
B.	SEC v. Worldcom, Inc.	394
C.	SEC v. Dunlap, et al., and In the Matter of Sunbeam Corporation	395
D.	SEC v. Lernout and Hauspie Speech Products, N.V.	396

§ 4.	Gevolgen van het faillissement van Enron op het toezicht van de SEC	397
A.	Controle van Enron, voorafgaand aan de insolventieprocedure .	397
B.	Kritiek van de Senaatscommissie op het toezicht van de SEC ...	399
C.	Gebreken in het toezicht van de SEC	400
D.	Aanbeveling van de Senaatscommissie betreffende het toezicht van de SEC	401
E.	Driejaarlijkse controle opgelegd door de SOA	403
	Afdeling 2. Nederland: de Autoriteit Financiële Markten en de jaarrekening-procedure	404
	Inleiding	404
§ 1.	Toepassingsgebied	406
A.	Ratione personae	406
B.	Ratione materiae	406
§ 2.	Controleproces	407
A.	Toetsingscriterium	407
B.	Bevoegdheden en het controleproces van de AFM	410
C.	Register	412
D.	Mogelijkheden voor de AFM om een jaarrekeningprocedure in te leiden	412
§ 3.	Jaarrekeningprocedure	413
	Inleiding	413
A.	Toepassingsgebied	414
B.	Vorderingsgerechtigden	414
1.	Iedere belanghebbende	415
2.	Advocaat-generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam	417
3.	AFM als toezichthouder	417
C.	Procedure	418
	Afdeling 3. Verenigd Koninkrijk: Financial Reporting Review Panel	420
§ 1.	Omschrijving	420
§ 2.	Toepassingsgebied	422
A.	Ratione personae	422
B.	Ratione materiae	422
§ 3.	Wijze waarop een zaak aanhangig kan worden gemaakt bij de FRRP	423
§ 4.	Controleproces	424
§ 5.	Toezicht van de FRRP in de praktijk	427
§ 6.	Duits voorstel kopieert Engels model	428
	Besluit betreffende bijzondere buitenlandse vormen van toezicht	429

Hoofdstuk 3. Aansprakelijkheid van de overheidstoezichthouder	433
Inleiding	433
Afdeling 1. Beperkte aansprakelijkheid van de CBFA	434
§ 1. Grondslag voor de aansprakelijkheid	434
A. Vóór de Wet Financieel Toezicht	434
B. Artikel 68 WFT	435
§ 2. Toepassingsgebied	435
A. Ratione personae	435
B. Ratione materiae	436
§ 3. Constitutieve elementen voor de aansprakelijkheidsvordering	437
A. Fout	437
B. Schade en causaal verband	439
Afdeling 2. Vraag naar de wenselijkheid van de beperking van aansprakelijkheid voor zware fout of bedrog	442
§ 1. Kort rechtsvergelijkend overzicht	442
A. Rechtsstelsels zonder een aansprakelijkheidsbeperking	442
B. Rechtsstelsels met een aansprakelijkheidsbeperking	445
§ 2. Voor- en tegenstanders van een aansprakelijkheidsbeperking	446
A. Tegenstanders	446
B. Voorstanders	448
Besluit betreffende de aansprakelijkheid van de toezichthouder	449
Hoofdstuk 4. Samenwerking tussen het revisoraal toezicht en het overheidstoezicht	451
Inleiding	451
Afdeling 1. België	452
Inleiding	452
§ 1. Samenwerking tussen het revisoraal toezicht en het overheidstoezicht aangaande het op heden opgeheven statuut van portefeuillemaatschappijen	454
§ 2. Bijzonder geval: de samenwerking tussen de beide vormen van toezicht aangaande het prudentieel toezicht	456
Inleiding	456
A. Informatie-uitwisseling tussen de CBFA en de erkende revisor	458
1. Algemeen	458
2. Overleggen van informatie door de erkende revisor aan de CBFA	458
C. Sanctiemechanismen van de CBFA voor de revisoren	461
§ 3. Samenwerking tussen de beide vormen van toezicht betreffende financiële verslaggeving van beursgenoteerde vennootschappen	462
Inleiding	462

A.	CBFA vertrouwt op het revisoraal toezicht	463
B.	Informatie-uitwisseling tussen de commissaris en de CBFA	464
1.	Door de commissaris aan de CBFA over te leggen informatie	465
2.	Door de CBFA aan de commissaris over te leggen informatie	467
C.	Actiemiddelen van de CBFA tegenover het revisoraal toezicht ..	467
	Besluit: weinig informatie-uitwisseling tussen de CBFA en de commissaris	468
	Afdeling 2. Frankrijk	469
	Inleiding	469
§ 1.	Rol AMF bij de benoeming van de commissaire aux comptes.	471
§ 2.	Informatie-uitwisseling tussen commissaire aux comptes en de AMF .	472
§ 3.	Het verlenen van bijstand aan de AMF	473
§ 4.	Formulieren van aanbevelingen m.b.t. het revisoraal toezicht	473
§ 5.	Actiemiddelen van de AMF tegenover het revisoraal toezicht	474
	Afdeling 3. Italië	474
	Inleiding	474
§ 1.	Erkenning van de società di revisione door de CONSOB	475
§ 2.	Informatie-uitwisseling tussen de CONSOB en de controle contabili	477
§ 3.	Overlappende controlewerkzaamheden tussen de beide toezicht- houders	478
§ 4.	Toezicht op en handhavingsmiddelen van de CONSOB tegenover het controle contabili	480
	Afdeling 4. Nederland	481
	Inleiding	481
§ 1.	Erkenning van een accountantsorganisatie door de AFM	481
§ 2.	Informatie opvragen door de AFM aan de accountant	482
§ 3.	Overlappende controlewerkzaamheden tussen beide toezicht- houders	484
§ 4.	Toezicht op en handhavingsmiddelen van de AFM tegenover de accountant	486
	Besluit: informatie-uitwisseling wel, maar sanctionering is een brug te ver	488
	Besluit betreffende het overheidstoezicht	491
	Besluit	497
I.	Algemeen	497
II.	Revisoraal toezicht	498
1.	De commissaris als vennootschapsrechtelijk orgaan	499
2.	Ruimere maatschappelijke functie van het revisoraal toezicht ..	501

3.	Onafhankelijkheid van de commissaris	502
III.	Overheidstoezicht op de periodieke financiële informatie	503
1.	Toezicht ter bescherming van de beleggers	504
2.	CBFA functioneert in het ruimere algemeen belang	506
3.	Overheidstoezicht vertrouwt op revisoraal toezicht	506
IV.	Verhouding tussen de externe vormen van toezicht	507
1.	Dubbel toezicht	507
2.	Complementair toezicht	509
 Bijlage I. Beperking van het onderzoeksdomein		513
 Bijlage II. Aansprakelijkheid van de commissaris ten aanzien van derden: een rechtsvergelijkend overzicht		515
 Bijlage III. Zorgvuldigheidsverplichting ten aanzien van derden: rechtsvergelijkende afweging van de voorwaarden		519
 Bijlage IV. Rechtsvergelijkende tabel overheidstoezicht		523
I.	Toepassingsgebied	523
II.	Bevoegdheden van het toezichtsorgaan t.a.v. de te controleren vennootschappen	524
III.	Onderzoeksmethode	525
IV.	Te controleren criteria en de handhavingmechanismen	526
 Bijlage V. Invloed van het revisoraal toezicht op het overheidstoezicht		529
I.	Benoeming revisoraal orgaan	529
II.	Informatie-uitwisseling tussen het revisoraal orgaan en het over- heidstoezicht	530
III.	Overlappen de controlewerkzaamheden tussen het revisoraal en het overheidstoezicht?	531
IV.	Overige manieren van interactie tussen het revisoraal en het overheidstoezicht	532
 Bibliografie		535
I.	Rechtspraak	535
II.	Rechtsleer	542
 TREFWOORDENREGISTER		565

